

KVALITETSDEKLARATION

Skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter

Ämnesområde

Jord- och skogsbruk, fiske

Statistikområde

Jordbrukets produktion

Produktkod

JO0601

Referenstid

Växtodlingsåret med skörd 2017

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	4
1.2.1 Objekt och population	5
1.2.2 Variabler	5
1.2.3 Statistiska mått	6
1.2.4 Redovisningsgrupper	6
1.2.5 Referenstider	6
2 Tillförlitlighet	6
2.1 Tillförlitlighet totalt	6
2.2 Osäkerhetskällor	7
2.2.1 Urval	8
2.2.2 Ramtäckning	8
2.2.3 Mätning	9
2.2.4 Bortfall	9
2.2.5 Bearbetning	9
2.2.6 Modellantaganden	10
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	11
3 Aktualitet och punktlighet	11
3.1 Framställningstid	11
3.2 Frekvens	11
3.3 Punktlighet	12
4 Tillgänglighet och tydlighet	12
4.1 Tillgång till statistiken	12
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	12
4.3 Presentation	12
4.4 Dokumentation	12
5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet	12
5.1 Jämförbarhet över tid	12
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	13
5.3 Sammanvändbarhet i övrigt	14
5.4 Numerisk överensstämmelse	14
Allmänna uppgifter	15
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	15
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	15
C Bevarande och gallring	15
D Uppgiftsskyldighet	15
E EU-reglering och internationell rapportering	15
F Historik	15
G Kontaktuppgifter	16

Statistikens kvalitet

1 Relevans

Statistiken över skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter utnyttjas som underlag för myndigheter och näringsliv inom områdena jordbruk, ekonomi och miljö. Resultaten används också som underlag för rapportering till EU.

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Statistikens huvudsyfte är att vara grundkälla för beräkning av vegetabilieproduktionens storlek. En viktig användning är för beräkning av jordbrukets inkomster av vegetabilier i EAA (Economic Accounts for Agriculture), som är en ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn. Denna används bland annat i nationalräkenskaperna.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Användare av skördestatistiken och exempel på användning:

- Jordbruksverket: Indata i ekonomiska kalkyler, internationell rapportering, försörjningsbalansberäkningar, beredskapsplanering, planering för interventionsåtgärder, underlag för jordbrukspolitiska bedömningar (bland annat för områdesindelningar och ersättningsnivåer för EU:s arealbaserade stöd), underlag för bidragskalkyler. Indata till Sveriges klimatrapportering. Jordbruksverket efterfrågar ibland skördestatistik på lägre regional nivå än vad det urvalsbaserade underlaget medger.
- SCB: Rapportering till Eurostat (EU:s statistikkontor) enligt en bindande förordning. Underlag till normskördeberäkningar, underlag för beräkning av kväve- och fosforbalanser för svensk åkermark. Skördestatistiken ingår också som underlag till de nationalräkenskaper som SCB tar fram. Här är det Jordbruksverket som skickar resultaten till SCB i form av den ekonomiska kalkylen för jordbrukssektorn.
- Lantbruksuniversitet, lantbruksskolor: Undervisning, rådgivning, forskning inom flera områden (bland annat näringsämnenas kretslopp, beräkning av risk för näringsläckage till vattendrag och vädrets inverkan på skördenivåerna), planering av försök, underlag för kalkyler med mera. Det är händer att forskare och studenter hör av sig till SCB och frågar efter uppgifter som inte ingår i undersökningen, till exempel statistik om såtidpunkter, grödornas kvalitet, halmskörd och redovisning på kommunnivå.
- Länsstyrelserna: Hantering av ärenden i samband med vissa stödåtgärder, värdering av åkermark, beredskapsplanering och viss rådgivning.
- Företag för handel och vidareförädling: Export-/importplanering, planering av mottagning och lagring, marknadsbevakning.
- Lantbruksföretag: Jämförelse av gårdens avkastningsnivåer med årets hektarskördar och med normskördarna, indata i bidragskalkyler för olika grödor.

- Övrig användning: Uppgifterna ingår som en del i den allmänna information som den officiella statistiken täcker in. Användare är bland annat massmedia, allmänhet och jordbrukets egna organisationer.

1.2 Statistikens innehåll

Statistiken avser att belysa tröskade total- och hektarskördar för spannmål, trindsäd och oljeväxter. Detta sker i den första preliminära publiceringen på riksnivå och i den följande preliminära och i den slutliga statistiken både för riket totalt och med regional uppdelning. I den slutliga statistiken redovisas även skörd av grönfoder. Obärgade arealer och andel obärgade arealer samt arealer skördade som grönfoder och andel arealer skördade som grönfoder redovisas också, i den första preliminära publiceringen dock endast på riksnivå. Huvudsakliga statistiska målstorheter är:

- hektarskördar 2017, tröskad skörd
- totalskördar 2017, tröskad skörd
- arealer avsedda för tröskning 2017
- obärgade arealer avsedda för tröskning 2017

Utöver detta redovisas standardvattenhalt respektive standardtorrssubstantshalt (%).

Skattningar redovisas för följande grödor.

Spannmål: höstvetete (inklusive dinkelvetete), vårvete, råg, höstkorn, vårkorn, havre, höstrågvete, vårrågvete, blandsäd och majs till mognad (majs redovisas inte i preliminär statistik). Med blandsäd avses stråsädesblandningar och blandningar av stråsäd och baljväxter. Råg utgörs huvudsakligen av höstråg, som är höstsädd. Marginella kvantiteter av vårråg ingår också.

Trindsäd: ärter till mognad (kokärter och foderärter samredovisas) och åkerbönor till mognad.

Oljeväxter: höstraps, vårraps, höstrybs, vårrybs och oljelin.

Vid redovisning av slutlig statistik ingår även uppgifter om skörd av grönfoder för följande tre grödor och grödgrupper.

Stråsädesgrödor (exklusive majs) till grönfoder: Här ingår höstvetete (inklusive dinkelvetete), vårvete, råg, höstkorn, vårkorn, havre, höstrågvete, vårrågvete, blandsäd (med blandsäd avses stråsädesblandningar och blandningar av stråsäd och baljväxter) samt grödgruppen stråsäd till grönfoder (grödkod 16 vid lantbrukarnas ansökningar om arealstöd).

Majs till grönfoder

Andra grödor än stråsädesgrödor till grönfoder: Här ingår ärter, åkerbönor, höstraps, vårraps, höstrybs, vårrybs, oljelin samt grödgruppen grönfoder (grödkod 80 vid lantbrukarnas ansökningar om arealstöd).

Grödor som odlats för produktion av energi ingår i de redovisade kvantiteterna.

Vid redovisning av arealer skördade som grönfoder för stråsädesgrödor exklusive majs (tabell 18 enligt slutlig statistik för 2016) ingår arealer med stråsäd till grönfoder (grödkod 16 vid lantbrukarnas ansökningar om arealstöd).

Vid redovisning av spannmålsarealer skördade som grönfoder (tabell 32 enligt slutlig statistik för 2016) ingår däremot inte arealer med grödgruppen stråsäd till grönfoder (grödkod 16 vid lantbrukarnas ansökningar om arealstöd), utan enbart grödor som ingår i undersökningen om tröskad skörd av spannmål (inklusive majs).

För grödor skördade som grönfoder redovisas andel obärgad areal endast på riksnivå och för samtliga grödor och grödgrupper sammantaget.

1.2.1 Objekt och population

Intressepopulationen (den "ideala" populationen) utgörs av alla jordbruksföretag med odling av spannmål, trindsäd eller oljeväxter under 2017.

Med jordbruksföretag avses en inom jordbruk, husdjursskötsel eller trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning. Jordbruksföretag utgör både målobjekt och observationsobjekt i undersökningen.

Målpopulationen utgörs av jordbruksföretag som sökt arealersättning för odling av spannmål, trindsäd eller oljeväxter under 2017.

Skillnaden mellan intressepopulationen och målpopulationen är marginell, eftersom arealerna vid jordbruksföretag som inte ansöker om arealbaserade stöd är mycket små. Dessa arealer ingår normalt inte i skördestatistiken, eftersom information om fördelningen på de olika grödorna saknas. Under 2013 genomförde Jordbruksverket en undersökning om grödarealer vid jordbruksföretag som inte ansöker om arealbaserade stöd. Undersökningsresultaten visar att för merparten de aktuella undersökningsgrödorna var grödarealerna vid jordbruksföretag som inte söker stöd mindre än 0,05 % av motsvarande totala grödarealer.

1.2.2 Variabler

De huvudvariabler som samlas in i undersökningen, från respektive jordbruksföretag, är:

- odlad areal (hektar)
- tröskad areal (hektar)
- tröskad totalskörd (ton)
- tröskad hektarskörd (kg/hektar)
- vattenhalt i redovisad tröskad skörd (%)
- obärgad areal (hektar) avsedd att tröskas
- areal skördad som grönfoder (hektar)
- total grönfoderskörd (ton)
- grönfoderskördad hektarskörd (kg/hektar)
- torrsubstanshalt i redovisad grönfoderskörd (%)
- obärgad areal (hektar) avsedd att skördas som grönfoder.

Dessutom samlas följande uppgifter in från jordbruksföretagen:

- ekologiskt odlad areal (hektar)
- ekologiskt odlad skörd (ton och kg/hektar).

Vattenhalter och torrsubstanshalter för de redovisade skördekvantiteterna används för att räkna om dessa till motsvarande kvantiteter vid standardvattenhalt respektive standardtorrsubstanshalt.

Det finns intressevariabler (variabler som idealt skulle mätas på grund av ett användarbehov) som inte ingår som målvariabler i undersökningen. En del statistikanvändare efterfrågar kvalitetsuppgifter för skörden, såsom proteininnehåll. Grödornas kvalitet kan variera mellan olika år och påverka skördens användbarhet. Exempel på ytterligare variabler som särskilt forskare efterfrågar är såtidpunkter, skördetidpunkter, sortanvändning samt produktion av halm och andra skörderester. Framförallt finns ett stort intresse bland olika statistikanvändare för utökad regional redovisning, till exempel på kommunnivå. En sådan utökad redovisning skulle dock öka uppgiftslämnarbördan och kostnaderna.

1.2.3 Statistiska mått

Statistiken utgörs av skattningar av totaler (till exempel totalskördar och obärgade arealer) och kvoter (till exempel hektarskördar och andelar obärgade arealer).

1.2.4 Redovisningsgrupper

I det Statistiska meddelande (SM) som publiceras i november redovisas preliminär statistik på riksnivå. I det SM som publiceras i december och avser preliminära uppgifter och i det SM som publiceras under våren året därpå, redovisas statistik totalt för riket samt uppdelat på län och produktionsområden. Sverige är indelat i åtta produktionsområden utgående från de naturliga förutsättningarna för jordbruk. Indelningen i produktionsområden finns redovisad i "Områdesindelningar i lantbruksstatistiken 1998", MIS 1998:1.

1.2.5 Referenstider

Referenstiden för målpopulationen och variablerna är växtodlingsåret 2017, det vill säga det kalenderår då skörden inleds. Tillväxten för de höstsådda grödorna har påbörjats under hösten föregående kalenderår. För sent mognade grödor såsom åkerbönor och oljelin kan skörden i enstaka fall fördröjas till vårvintern efterföljande kalenderår.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Som mått på precisionen anges det skattade relativa medelfelet uttryckt i procent av den skattade skörden, samt i procent av skattade obärgade arealer och arealer skördade som grönfoder. Dessutom anges det skattade absoluta medelfelet uttryckt i procentenheter för andelar i procent av obärgad areal respektive areal skördad som grönfoder.

Medelfel avspeglar urvalsfel och andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom exempelvis systematiska mätfel. Med hjälp av medelfelet kan ett konfidensintervall beräknas på följande sätt. För en skattad hektarskörd på 4 500 kg per hektar och ett skattat relativt medelfel på 3,0 % kan man med liten felrisk (5 %) säga att intervallet $4\,500 \pm 2 \times 3\% \times 4\,500$ (det

vill säga 4 230 - 4 770 kg per hektar) omfattar den verkliga hektarskörden, under förutsättning att de systematiska felen är små. På motsvarande sätt kan man för en skattad andel obärgad areal på 16,0 % och ett skattat medelfel på 3,0 procentenheter med liten felrisk (5 %) säga att intervallet $16,0 \pm 2 \times 3,0$ % (det vill säga 10,0–22,0 %) omfattar den verkliga andelen, under förutsättning att de systematiska felen är små.

Hur stort medelfel som kan accepteras sammanhänger med statistikens användning. Relativa medelfel redovisas för hektarskördar och totalskördar. För vissa grödor är det relativa medelfelet för totalskörden ofta större än det relativa medelfelet för hektarskörden. Anledningen är en slumpmässig osäkerhet i arealjusteringen för grödarealer skördade som grönfoder.

För att skörderesultat för en gröda ska redovisas krävs att det finns uppgifter från minst 20 företag och att det relativa medelfelet är högst 35 %.

Från och med 2011 års slutliga statistik redovisas relativa medelfel även för obärgade arealer och för arealer skördade som grönfoder. Från och med 2016 års slutliga statistik redovisas dessutom medelfel i procentenheter för andel obärgad areal och andel areal skördad som grönfoder. För att statistiken om obärgade arealer och arealer skördade som grönfoder ska redovisas finns ingen begränsning med avseende på medelfel. De högsta medelfelen finns vanligen när arealerna är förhållandevis små. Dessa medelfel är dock osäkra i sig, och om de relativa medelfelen överstiger 35 % eller anges till 0 % kan de inte användas för att beräkna konfidensintervall. För att obärgad areal och areal skördad som grönfoder för en gröda ska redovisas krävs att det finns uppgifter från minst 20 företag.

Antal företag som utgör underlag för statistiken om obärgade arealer är samma som antal företag som utgjort underlag för motsvarande tröskade hektarskördar och totalskördar. Antal företag som utgör underlag för statistiken om grödarealer skördade som grönfoder är summan av antalet företag som utgjort underlag för motsvarande tröskade skördar och antalet företag som skördat hela grödarealen som grönfoder.

Förekomsten av obärgade arealer och arealer skördade som grönfoder är ofta liten och kan variera mycket mellan olika företag och regioner. Detta medför att statistiken om obärgade arealer och arealer skördade som grönfoder är mycket osäker.

2.2 Osäkerhetskällor

I denna undersökning kan osäkerhet förekomma på grund av urval, täckningsbrister, mätning, bortfall, bearbetning och modellantaganden. Tillförlitligheten redovisas kvantitativt genom precisionen i skattningarna, uttryckt i relativa medelfel och absoluta fel. Inom skördestatistiken torde i första hand urvalsfelen men till viss del även mätfelen påverka tillförlitligheten i statistiken. Följande information redovisas för att underlätta en bedömning av statistikens osäkerhet:

- relativa medelfel (procent)
- absoluta medelfel (procentenheter) för andelsskattningar
- antal jordbruksföretag som ingår i beräkningarna (svarande exklusive övertäckning)

- antal jordbruksföretag i urvalet (i preliminär statistik endast på riksnivå)
- antal svarande jordbruksföretag (endast i slutlig statistik)
- antal jordbruksföretag i bortfallet (i preliminär statistik endast på riksnivå)

2.2.1 Urval

Som urvalsram används en delmängd av Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd. Från urvalsramen dras under juli eller augusti ett sannolikhetsurval av jordbruksföretag för att ingå i uppgiftsinsamlingen. Rampopulationen är en delmängd av registret och utgörs av jordbruksföretag med mer än 5,0 hektar åkermark och minst 0,3 hektar av undersökningsgrödorna. Undersökningen använder alltså ett så kallat cut-off-förfarande, där de minsta företagen utesluts från datainsamlingen men ingår i beräkningen av totalskördar. Från och med 2001 års undersökning används det aktuella årets uppgifter om jordbruksföretag och grödarealer som underlag för urvalet.

Landet är indelat i 106 skördeområden (SKO), i första hand avsedda att ligga till grund för skördestatistiken. Huvudprincipen för indelningen har varit att bilda områden som är så homogena som möjligt beträffande skördeavkastningen. Dessutom har hänsyn tagits till klimat, jordart, topografi och odlingsinriktning.

För 2017 års undersökning uttogs totalt 4 425 jordbruksföretag, som har fördelats på 101 SKO av rikets samtliga 106 SKO. Undantag gjordes för fem fjällbygdsområden där praktiskt taget ingen odling av spannmål, trindsäd eller oljeväxter förekommer.

Urvalet är draget som ett stratifierat Pareto π ps-urval (probability proportional to size) med 101 SKO som strata. Varje företags urvalssannolikhet beror på företagets areal av undersökningsgrödorna och dess grödfördelning. Stor areal av de aktuella undersökningsgrödorna ger ökad sannolikhet att komma med i undersökningen. Extremt stora uppräkningsstal har undvikits genom att en gräns för minsta urvalssannolikhet har tillämpats.

Ett underurval av de 4 425 jordbruksföretagen om 1 106 företag togs ut för en preliminär beräkning på riksnivå.

2.2.2 Ramtäckning

Mellan tidpunkten för urvalsramens upprättande och undersökningstillfället kan förändringar ske i företagsbeståndet. Tidigare år, då urvalsramen utgjordes av föregående års Lantbruksregister (LBR), uppgick antalet nystartade företag till cirka 1 % av målpopulationen. Antalet företag som upphört eller som inte odlat undersökningsgrödorna uppgick under dessa år till cirka 5 %. Från och med 2001 utgörs urvalsramen av företag i årets aktuella register med stödansökningar, vilket medför att både över- och undertäckning minskats till en lägre nivå. Över- och undertäckning av detta slag bedöms påverka resultaten i mycket liten utsträckning.

2.2.3 Mätning

Ett introduktionsbrev med inloggningsuppgifter i form av användarnamn och lösenord skickas per post till utvalda lantbruksföretag. I brevet finns en hänvisning till den sida där inloggning till webblancketten sker. Uppgifterna samlas in genom ett webbsystem särskilt framtaget för skördestatistiken, både i de fall då lantbrukarna lämnar sina skördeuppgifter direkt via internet till SCB och då motsvarande uppgifter hämtas in genom telefonintervjuer. För att lantbrukarna ska känna trygghet vid uppgiftslämnandet och för att minska risken för missförstånd anlitas intervjuare som har lantbrukserfarenhet. Dessa intervjuare kan också bedöma om uppgifterna är rimliga och reda ut eventuella oklarheter direkt med uppgiftslämnarna. Webbsystemet innehåller dessutom olika kontroller för att undvika misstag i möjligaste mån. En presentation av webbformuläret finns i en så kallad Fördjupad dokumentation av statistiken. Den finns publicerad på Jordbruksverkets webbplats under "Mer om statistiken, vegetabilieproduktion".

Vid en del jordbruksföretag finns vågutrustningar av olika slag i anslutning till hanteringen av grödorna och ibland även monterade på tröskan. I dessa fall kan jordbrukarna lämna uppgifter baserade på vägda kvantiteter. Om grödorna har sålts kan uppgifterna baseras på kvantiteter enligt avräkningar eller leveransbesked.

Många lantbrukare uppger att det är svårt att bedöma skördens storlek för grödor som används som foder på den egna gården. Även för avsalugrödor kan det vara svårt för lantbrukaren att lämna säkra uppgifter i de fall grödan ännu inte sålts vid intervjutillfället. I dessa fall gör lantbrukarna vanligen en bedömning av kvantiteten utifrån antal lass eller fyllda volymer i lagringsfickor. Uppgiftslämnarfel och eventuella intervjuareffekter kan inte kvantifieras.

2.2.4 Bortfall

I den slutliga redovisningen anges det ovägda bortfallet av undersökningsenheter fördelat på län, produktionsområden och riket. I den preliminära redovisningen anges bortfallsandelen för riket. Vid beräkningar av till exempel hektarskördar hanteras bortfallet genom att uppräknings görs inom skördeområde. Sålunda antas bortfallet ha samma fördelning och förväntade medelvärde som det bearbetade materialet inom varje skördeområde. Bortfallsandelen är relativt liten och har vid kontroll visat sig vara förhållandevis jämnt fördelad mellan olika typer av jordbruksföretag. Bortfallet bedöms inte leda till några systematiska fel av betydelse.

Partiella bortfall är ovanligt, men förekommer i enstaka fall då uppgiftslämnaren inte kunnat lämna uppskattning av skörderesultatet för alla grödorna. Orsaken kan vara att en del av grödorna har blandats strax efter skördetillfället. Det partiella bortfallet hanteras på samma sätt som bortfallet av undersökningsenheter.

2.2.5 Bearbetning

Uppgifterna granskas vid SCB. I samband med bearbetning av uppgifterna görs manuella och maskinella kontroller. Vid behov tas förnyad kontakt med uppgiftslämnarna. Säkerheten i bearbetningsprocessen bedöms vara god.

Från och med år 2004 omräknas de uppgivna kvantiteterna av tröskad spannmål till 14,0 % vattenhalt. Tidigare har tröskad spannmål redovisats vid 15,0 % vattenhalt. Tröskad trindsäd (ärter och åkerbönor) redovisas liksom tidigare vid 15,0 % och tröskade oljeväxter vid 9,0 % vattenhalt. För skörd av grönfoder efterfrågas kvantiteternas torrsubstanshalt. De uppgivna kvantiteterna omräknas till 30 % torrsubstanshalt.

När hektarskörden beräknas ingår eventuell obärgad areal i skattningen. Stora obärgade arealer sänker därmed den skattade hektarskörden. Ingen redovisning av hektarskörd per skördad areal görs.

För beräkning av total skörd används från och med år 2000 grödarealer som är baserade på Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd. Vid skattning av total tröskad skörd har nedkorrigering gjorts av grödarealerna till att avse spannmål, trindsäd och oljeväxter till mognad, det vill säga exklusive arealer skördade som grönfoder.

Arealer skördade som grönfoder redovisas i separata tabeller i samband med att preliminära och slutliga undersökningsresultat publiceras på regional nivå. På grund av oregelbunden förekomst av arealer skördade som grönfoder är beräkningen av dessa arealer osäker. Grönfoderarealerna har beräknats utifrån uppgifter som lantbrukarna lämnat i samband med intervjuerna om skördens storlek. Vid tillvaratagande av grödan på annat sätt än tröskning eller grönfoderskörd, till exempel för planerat viltbete, planerat bete av husdjur eller för skörd av julkärvar, redovisades arealen fram till och med år 2010 som skörd av grönfoder även i dessa fall. Från och med år 2011 ingår inte sådana arealer i skattningen av arealer avsedda för skörd som grönfoder, utan istället i arealerna avsedda för tröskad skörd. Förekomsten av tillvaratagande av grödan på annat sätt än tröskning eller grönfoderskörd är marginell.

Från och med 2002 års urval har antalet uttagna jordbruksföretag utökats i de län där många jordbrukare skördar hela stråsädesarealen som grönfoder. Denna åtgärd har vidtagits för att i dessa län få med fler företag där det även förekommit tröskning av spannmål. Som en följd har även antalet företag där hela stråsädesarealen skördats som grönfoder ökat och uppgår på riksnivå till omkring 7 % av det totala antalet företag i urvalet. Uppgifterna från dessa företag används för skattning av andelen areal skördad som grönfoder, vilket ger en säkrare beräkning av den totala tröskade skörden.

Arealer som i Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län redovisats som höstkorn till Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd, har förts över till vårkorn.

2.2.6 Modellantaganden

Hektarskördeskattningen från undersökningen baseras på uppgifter från företag med mer än 5,0 hektar åkermark. Vid beräkning av totalskörd för år 2017 används grödarealer från LBR. Vid denna beräkning görs antagandet att hektarskörden är densamma på företag med upp till denna cut-off-gräns på 5,0 hektar åkermark som för större företag. Arealer av undersökningsgrödorna på jordbruksföretag med upp till 5,0 hektar åkermark är mycket små och uppgick för spannmål till 0,11 %, för trindsäd till 0,05 % och för raps och rybs till 0,06 % av respektive grödgrupps totala grödareal under 2017. För oljelin var motsvarande andel 0,07 %.

Under 2013 genomförde Jordbruksverket en undersökning om grödarealer vid jordbruksföretag som inte ansöker om arealbaserade stöd. Dessa grödarealer ingår därmed i LBR 2013. Arealer baserade på denna undersökning ingår även i LBR 2014 och 2015. Vid beräkning av slutlig totalskörd 2013–2015 gjordes antagandet att hektarskoroden är densamma för dessa företag som för företag som ingick i målpopulationen. Undersökningsresultaten visar att för merparten av de aktuella undersökningsgrödorna var grödarealerna vid jordbruksföretag i LBR som inte söker stöd mindre än 0,05 % av motsvarande totala grödarealer. För vårraps var andelen 0,5 % under 2015.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Den första preliminära statistiken som publiceras i november baseras på resultat från ett underurval bestående av en fjärdedel av de uttagna jordbruksföretagen och är därmed förhållandevis osäker. Den följande preliminära publiceringen som sker i december baseras på hela urvalet, men fortfarande finns endast preliminära grödarealer tillgängliga. Vid publicering av den slutliga statistiken i april året efter växtodlingsåret finns slutliga grödarealer och då har även kompletterande uppgifter från jordbruksföretagen kunnat samlas in under vintermånaderna. Det kan bland annat gälla information om sent skördade grödor. Ytterligare en skillnad är att skörden av tröskad majs inte kan redovisas vid de preliminära publiceringarna, därför att det ännu inte finns uppgifter eftersom majs skördas sent.

Skillnader i totalskörd mellan preliminär statistik och slutlig skördestatistik under åren 2015 och 2016, procent

Grödgrupp	Prel nov minus slutl 2015, %	Prel dec minus slutl 2015, %	Prel nov minus slutl 2016, %	Prel dec minus slutl 2016, %
Spannmål	-1,5	0,0	-0,7	-0,6
Trindsäd	-2,3	+0,6	+0,6	-0,1
Oljevaxter	+0,2	+0,1	+0,4	-0,1

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Preliminära resultat på riksnivå redovisas cirka två månader efter årets skörd, medan preliminära resultat för län och produktionsområden redovisas cirka tre månader efter årets skörd. Slutliga resultat publiceras omkring sju månader efter skörden.

3.2 Frekvens

Undersökningen genomförs årligen under hösten. Skördar och obärgade arealer för spannmål, trindsäd och oljevaxter publiceras årligen vid tre tillfällen:

- preliminära resultat för riket (november)
- preliminära resultat för län, produktionsområden och riket (december)
- slutliga resultat för län, produktionsområden och riket (våren efterföljande år).

3.3 Punktlighet

Publicering av statistiken har skett enligt fastställd publiceringsplan för Sveriges officiella statistik.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Statistiken publiceras i Statistiska meddelanden (SM-serie JO) och i vissa fall också genom statistiknyheter. Publiceringen sker på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under Ta del av statistiken och på SCB:s webbplats www.scb.se/jo0601 under Jord- och skogsbruk, fiske. De som önskar erhålla Statistiska meddelanden med jordbruksstatistik i PDF-format per e-post i samband med publiceringen kan anmäla det till statistik@jordbruksverket.se.

En sammanfattning av resultaten redovisas i "Jordbruksstatistisk sammanställning" på Jordbruksverkets och SCB:s webbplatser (tidigare Jordbruksstatistisk årsbok).

Den slutliga skördestatistiken för tidigare år (vissa delar från och med år 1913) finns tillgänglig i Jordbruksverkets statistikdatabas (www.jordbruksverket.se) och i SCB:s statistikdatabas (www.scb.se/statistikdatabasen). Statistik från databaserna ger möjlighet till sammanställning av egna tabeller och diagram. Uppgifter om skörd av grönfoder ingår dock inte i statistikdatabaserna.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

Primärdata som inte gallrats finns arkiverade vid Riksarkivet eller för senare år sparade vid SCB i avvaktan på arkivering eller gallring. Specialbearbetningar kan utföras mot betalning enligt självkostnadsprincipen.

4.3 Presentation

Statistiken redovisas i form av tabeller, diagram och förklarande text.

4.4 Dokumentation

Dokumentation sker i Statistiska meddelanden; serie JO 16 och JO 19, och från och med 2017 i denna kvalitetsdeklaration (ersätter tidigare Beskrivning av statistiken). Dessutom finns en Fördjupad dokumentation av statistiken, som finns publicerad på Jordbruksverkets webbplats under "Mer om statistiken, vegetabilieproduktion".

5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Jämförbarheten mellan år är relativt god men den har försämrats något under senare delen av 1990-talet på grund av genomförda metodändringar, främst övergången från den objektiva metoden med provtagningar till intervju-metoden. Denna övergång genomfördes successivt under åren 1995–1997. Som en följd av metodbytet, från provtagning till intervjumetod, har hektarskörden fått en något annorlunda innebörd. När statistiken baserades på skörden från provtytor avsåg hektarskörden skörd per besädd areal. När uppgifterna nu hämtas in från lantbrukarna blir det mer fråga om en hektarskörd

som avser skörd per bruttoareal av grödan, vilket bör ge en något lägre hektarskörd. Effekten blir dock inte så stor, eftersom de uppmätningar av arealerna som har gjorts efter EU-inträdet har medfört att lantbrukarnas redovisning av grödarealerna under senare år överensstämmer allt bättre med den besådda arealen.

En nyhet inom stödsystemen under år 2015 var det så kallade förgröningsstödet. Inom förgröningsstödet kan obrukade fältkanter på åkermark (1-20 meter breda) medräknas som ekologiska fokusarealer. Det finns flera andra odlingsåtgärder och grödor som också får medräknas som ekologiska fokusarealer. I vissa delar av landet (slättbygdsområdena) måste den ekologiska fokusarealen utgöra minst 5 % av åkermarken för att företaget ska vara berättigat till förgröningsstöd. Regeln gäller gårdar med mer än 15 hektar åkermark som inte har ersättning för ekologisk produktion. De obrukade fältkanterna som nämnts ovan ingår i de grödarealer som lantbrukarna redovisar i samband med stödansökningarna. Omfattningen av dessa obrukade fältkanter i LBR 2015 bedömer Jordbruksverket vara omkring 700 hektar, men den regionala fördelningen och fördelningen per gröda är okänd. Motsvarande uppgifter för 2016 och 2017 har inte gått att få fram. Någon kompensation för arealer med obrukade fältkanter har inte gjorts inför beräkningarna av 2015, 2016 och 2017 års skördestatistik.

Att tillvarata stråsäd i form av grovfoder har blivit allt vanligare under de senaste 10–20 åren. Rundbalsensilering har blivit mera utbredd. Från och med 2000 års beräkningar påverkar stråsäd som skördats som "ej planerad skörd av grönfoder" inte längre hektarskördeskattningarna för tröskad spannmål. Med "ej planerad skörd av grönfoder" avses att lantbrukaren i ett sent skede bestämt sig för att ta skörden som grönfoder i stället för som "spannmål till mognad". Tidigare betraktades "ej planerad skörd av grönfoder" som en misslyckad spannmålsskörd och jämfördes med obärgad areal i beräkningarna. Det ledde till en lägre nivå för hektarskördarna i områden där "ej planerad skörd av grönfoder" var vanligt förekommande det aktuella året.

De länsammanslagningar som skett (Skåne 1997, Västra Götalands län 1998) medför försämrad jämförbarhet mellan år i dessa regioner.

Från och med år 2000 baseras arealuppgifterna på uppgifter som jordbrukarna lämnat i sina ansökningar om arealbaserade stöd. Under 2013 har en undersökning om grödarealer vid jordbruksföretag som inte ansöker om arealbaserade stöd genomförts. Undersökningsresultaten visar att odlingen av de aktuella undersökningsgrödorna var marginell på dessa företag. Se även avsnitt 2.2.6.

Fram till och med år 2007 avsåg arealredovisningen enligt LBR uppgifter för företag med mer än 2,0 hektar åkermark. Under åren 2008 och 2010 gjordes vissa förändringar av definitionen för LBR, varvid kriterier för innehav av djurbesättningar, frilandsareal för trädgårdsproduktion och jordbruksmark ändrades. Ingen omräkning av tidigare års totalskördresultat har gjorts med anledning av dessa definitionsändringar eftersom skillnaderna för de aktuella undersökningsgrödorna är marginella.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarheten är mycket god mellan olika redovisningsgrupper.

Jämförbarheten med skördestatistik för andra länder inom EU är god.

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

God samanvändbarhet med annan jordbruksstatistik föreligger. Uppgifter om slutliga grödarealer för 2017 redovisas i Statistiska meddelanden (JO 10 SM 1703). För skördestatistiken har vissa omräkningar av grödarealerna skett, varför full överensstämmelse inte föreligger. Se vidare under 1.2.4 Redovisningsgrupper och 2.2.5 Bearbetning.

5.4 Numerisk överensstämmelse

För län, produktionsområden och riket görs skattningar utifrån det underlag som finns tillgängligt inom respektive region. De redovisade uppgifterna för riket är således inte en summa av skattningarna för länen eller produktionsområdena, utan utgör en egen skattning, som kan skilja sig från summan.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

Statistiken om skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter tillhör Sveriges officiella statistik. För statistik som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler för kvalitet och tillgänglighet, se lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken samt Statistiska centralbyråns föreskrifter (SCB-FS 2016:17) om kvalitet för den officiella statistiken.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

För att skydda enskilda personers eller företags sekretessreglerade uppgifter säkerställs att de inte kan röjas direkt eller indirekt i den statistik som offentliggörs.

Vid behandling av personuppgifter, dvs. information som direkt eller indirekt kan hänföras till en person som är i livet, gäller lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken samt personuppgiftslagen (1998:204).

C Bevarande och gallring

Bevarandebehov är under utredning. Arbete med framtagning av gallringsföreskrifter pågår.

Ett exemplar av samtliga trycksaker och elektroniska publikationer levereras till Kungliga biblioteket i form av pliktexemplar.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte.

E EU-reglering och internationell rapportering

Inom EU regleras merparten av denna statistik genom Europaparlamentets och rådets förordning (EEG) nr 543/2009 av den 18 juni 2009 om skördestatistik samt kommissionens delegerade förordning 2015/1557 av den 13 juli 2015 om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 543/2009 om skördestatistik. Dessutom finns sedan i juni 2015 en överenskommelse inom det europeiska statistiksystemet (ESS) om att de länder (däribland Sverige) som godkänt överenskommelsen ska leverera ytterligare variabler och skördeprognoser till Eurostat (EU:s statistikkontor), i den mån uppgifterna finns tillgängliga.

Rapportering till Eurostat sker sex gånger per år.

F Historik

Svensk jordbruksstatistik har löpande samlats in sedan 1799, då landshövdingarna lämnade skördeomdömen tre gånger per år. Jordbruksstatistiken har förändrats mycket under åren som gått, och en beskrivning av utvecklingen

finns redovisad i Svensk jordbruksstatistik 200 år (SCB, 1999). Skördeuppskattningar enligt den så kallade objektiva metoden infördes i början av 1960-talet och utformades då främst för skördeskadeskyddets behov av statistik som beräkningsunderlag. Därigenom uppfylldes i huvudsak även andra behov av skördestatistik. Den objektiva metoden innebar att provtytor skördades på utvalda fält. Provyteresultatet låg sedan till grund för beräkningarna. Det statliga skördeskadeskyddet upphörde efter 1987 års skörd då ansvaret övertogs av LRF. När även detta skydd avvecklades 1995 åtog sig staten att ha ett övergripande ansvar för skördeskador av naturkatastrofkaraktär.

Under åren 1995–1997 ändrades undersökningen och den bestod då av två delar. Den objektiva undersökningen utgjorde den ena delen i ett begränsat antal skördeområden. Den andra delen byggde på intervjuer med lantbrukare och omfattade samtliga skördeområden. Från och med 1998 baseras skördestatistiken för spannmål, trindsäd och oljeväxter helt och hållet på insamling av uppgifter direkt från lantbrukarna.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Jordbruksverket
Kontaktinformation	Ann-Marie Karlsson
E-post	ann-marie.karlsson@jordbruksverket.se
Telefon	036-15 59 33

Statistikproducent	Statistiska centralbyrån, avdelningen för regioner och miljö, enheten för lantbruks- och energistatistik
Kontaktinformation	Gerda Ländell
E-post	gerda.landell@scb.se
Telefon	010-479 68 07